

StOKpaardje

Nieuwsbrief van Stichting 't Oude Kinderboek
jaargang 8, nummer 3, 2012



Colofon

Stichting 't Oude Kinderboek

Laarstraat 31

7201 CB Zutphen

0575-545117

info@stichtingtoudekinderboek.nl

di t/m vrij 13.00 - 17.00 uur

www.stichtingtoudekinderboek.nl

issn 1873-9474 (gedrukt)

issn 2211-7989 (online)

ABN-AMRO 61 17 46 190

StOK is een ANBI

Doelstelling:

Het verzamelen, bewaren en ter inzage geven van in principe niet recent verschenen kinder- en jeugdliteratuur, in het bijzonder uit het Nederlandse taalgebied.

Van het bestuur

De eerste gezamenlijke presentaties over het cultureel centrum Broederenklooster zijn geweest. Ook de lokale pers heeft er aandacht aan besteed. De reacties zijn gemengd. Met name de eventuele noodzakelijke verplaatsing van het Gideon monument (het oorlogsmonument van Zutphen) roept emotionele reacties op. Wilt u meer weten kijk dan op www.zutphen.nl en vul bij zoekterm Broederenklooster in.

Nu een definitieve huisvesting steeds meer in het verschiet komt betekent het voor StOK, dat zij met vernieuwd elan verder gaat werken aan de toekomst. Er is zicht op uitbreiding van het bestuur. Binnen de groep huidige medewerkers zijn taken herverdeeld en we hebben diverse acties ingezet om meer nieuwe medewerkers te krijgen.

Reint Jan Terbijhe, voorzitter StOK

Stichting 't Oude Kinderboek heeft ernaar gestreefd om de rechten betreffende de illustraties en de afbeeldingen te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten hierop te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot Stichting 't Oude Kinderboek wenden.

Zonder toestemming van StOK mag niets uit de artikelen worden overgenomen.

Etalage en vitrines

In juni komt er in de etalage in de Laarstraat een vervolg op het onderwerp 'Ballet, toneel en film'. Het thema zal dan 'Muziek' zijn. Op onze bovenverdieping ligt wel een meter boeken met liedjes, pianostukjes en muzikale onderwerpen, die wegens plaatsgebrek beneden niet meer bekeken kunnen worden. Daarnaast wordt er in onze leesboeken veel muziek gemaakt en gedroomd over een optreden als zangeres of pianiste. Vroeger was het in de 'betere' standen bijna standaard dat de meisjes pianoles kregen en menig broertje speelde prachtig viool. Op trektocht ging ook vaak een mondharmonica mee. Werd er vroeger meer zelf muziek gemaakt dan tegenwoordig?

In de vitrines binnen twee heel verschillende onderwerpen: in de eerste 'Speelgoed' met verhalen over poppen en ander speelgoed, dat soms tot leven komt of dat opgeruimd moet worden, of waar gewoon mee gespeeld wordt. Ook spelletjesboeken horen bij dit onderwerp.

In de tweede vitrine spannende boeken. Speurders en detectives lossen diefstallen op, ontmaskeren roversbenden of ontdekken geheime gangen. Hierin wordt de basis gelegd voor een latere detective-verslaving! De vijf detectives en Blomkvist en De speurders van de Blauwe steeg zijn allemaal spannende boeken voor jongens en meisjes, die gelukkig altijd ermee eindigen dat de boeven gepakt worden en de goeden de slechteriken overwinnen.

In de bibliotheek in de Broederenkerk vieren we de lente met boeken over vogels. Tamme kraaien of eksters waren geliefde huisdieren en vogels zijn voor kleine kinderen geloofwaardige hoofdfiguren in prentenboeken en voorleesboekjes.

Bijzondere schenking zondagsschoolboekjes

Van mevr. Van Wageningen ontving StOK een bijzondere schenking van 'rode ruggetjes', uitgegeven door G.F. Callenbach. Vijf exemplaren uit de schenking:

Wat den toorn stilde, een Kerstverhaal uit den vreemde naverteld door Johanna, met illustraties van O. Geerling (een in kleur en een in zwart-wit). Aantal pagina's: 40. Slappe kaft. Formaat 13 bij 19 cm. Uitgegeven door G.F. Callenbach te Nijkerk.

De redder in den nood, eene bladzijde uit het leven eener weduwe door L. Penning, met twee kleurenplaten door W. Hoogenbos. 80 pagina's, kartonnen kaft met rood ruggetje. Formaat 13 bij 19 cm. Uitgegeven door G.F. Callenbach te Nijkerk.

Niemand heeft mij lief, door Mevr. O.F. Walton met chromo-type illustraties van G.G. Callenbach. Aantal pagina's; 56. Harde kaft, rood ruggetje, formaat: 13 bij 19 cm. Uitgeverij Callenbach te Nijkerk.

't Was maar een dagmeisje! door W.J.D. van Dijk met vier zwart-wit platen van O. Geerling. Aantal pagina's: 111. Slappe kaft. Formaat 13 bij 19 cm. Uitgeverij G.F. Callenbach te Nijkerk.

Pyari, de circus-heldin uit Engelsch-Indië. Vrij naar het Engelsch door Quirina. Illustraties door W. Hoogenbos. Aantal pagina's: 51, rood ruggetje, harde kaft. Formaat: 13 bij 19 cm. Uitgeverij Callenbach te Nijkerk.

[\[Meer\]](#)

Geschenkbespreking *Pyari*

Het zondagsschoolboekje *Pyari, de circusheldin uit Engelsch-Indië* viel op door de exotische titel en het niet-christelijke onderwerp, circus. Het is geschreven of 'hertaald' uit het Engelsch door Quirina. Dit was de schrijversnaam van Catharina Quirina van Gheel Gildemeester (1868-1955), die op 4 mei 1893 trouwde met Dr. Jacobus Richardus Callenbach. Het boekje is van plaatjes voorzien door O. Geerling (1850-1929), die meer dan 120 kinderboeken heeft geïllustreerd.

[\[Meer\]](#)

Abnormale boeken

Misschien staan er in uw boekenkast wel enkele *bijzondere boeken*, die vooral qua vorm afwijken van de gangbare uitvoering van een boek. We denken dan niet direct aan een carrouselboek of een tribadeboek, maar wel aan een anaglyfenboekje van Planta bijvoorbeeld. Maar een 3D-boek behoort tot de reële mogelijkheden. Hetzelfde geldt voor een plaatjesalbum of voor een compleet knipselalbum van uw favoriete strip. Het kan ook zo maar zijn dat u dat grappige ogenboek nog altijd in uw bezit heeft. Lees verder hoe u zelf aan collectievorming kunt doen.

[\[Meer\]](#)

Boekbespreking

De zomer komt er weer aan. Misschien is deze boekbespreking een aardige suggestie voor de fietsers onder u. Met de Apeldoornse Regentesselaan als start en finish volgt u het spoor van Henk, Karel en Pim. Hun traject zou zó als de Gouden Vacantiedagenroute de reiswinkel in kunnen. In het artikel verneemt u dat tekst en illustratie niet altijd perfect op elkaar zijn afgestemd, m.a.w. hoe merkwaardig illustrator Netty Heyligers de drie helden heeft geportretteerd. De bandtekening van het boek is overigens wél geslaagd.

[\[Meer\]](#)

Grimm en de kracht van de herhaling

Als kind kon je hetzelfde verhaaltje of sprookje wel twintig keer horen, zonder dat het verveelde. Nog heerlijker was het als er binnen het sprookje bepaalde zinnen of versjes steeds herhaald werden. In *Sneeuwwitje en de zeven dwergen* met “Spiegeltje, spiegeltje aan de wand, wie is de schoonste in het land”, in *Eenoogje, Tweeogje en Drieogje* en bijvoorbeeld in *Mannetje Timpetee* worden steeds dezelfde woorden op rijm uitgesproken, met daarin een oplopende spanning, omdat het antwoord niet helemaal zeker is. Een keer moet het verkeerd gaan! Ook aan reeksen komt een eind of een onverwachte wending.

In het sprookje *Mannetje Timpetee*, ook wel *De visser en zijn vrouw* genaamd, vangt een arme visser, Timpetee, een bot die kan spreken. Hij laat de vis vrij en vertelt het aan zijn vrouw Ilsebil. Deze zegt dat de tovervis vast wensen kan vervullen. Ze wonen in een pot en het vrouwtje wil graag een huisje. Dus gaat de visser naar de zee en roept: “Mannetje, mannetje Timpetee, botje botje in de zee, mijn vrouwtje die heet Ilsebil, ze wil niet zoals ik wil.” Daarop wenst de visser met dit zelfde rijmpje eerst een huisje, dan een kasteel, daarna een paleis en elke keer als hij thuis komt is de wens vervuld. Maar zijn vrouw wil steeds meer: eerst wil ze koning worden, dan keizer, daarna paus en op het laatst wil ze zijn als onze lieve Heer. Dit wekt de woede van de vis op en als straf voor haar begerigheid eindigt ze weer in de oude pot.

Misschien kende u dit sprookje niet, maar vast wel het ervan afgeleide verhaaltje over Piggelmee. Het heet *Het tovervisje* en werd uitgegeven als reclame voor Van Nelle’s koffie en thee. De plaatjes (getekend door Nans van Leeuwen) moest je sparen en inplakken. Ook hier woont een echtpaar in een oude pot en gaat kabouter Piggelmee steeds met de wensen van zijn vrouwtje naar een tovervisje. Deze vervult alle wensen; een huisje, meubels, mooie kleren, een dienstmeisje, een zak met geld en de beste koffie die er in de winkel te koop is. Van Nelle’s koffie! Maar dan wordt het vrouwtje weer ontevreden en wil nog betere koffie. Dat is het tovervisje te gek en 't tovert ze terug naar hun oude Keulse pot. Alleen de koffie mogen ze houden en zo zijn ze toch nog tevreden.

En ander soort herhaling is die waarbij er steeds iets aan het verhaal wordt toegevoegd. Dit is het geval bij *Het luisje en het vlootje*. Hierin verbrandt het luisje, schreit het vlootje, krijgt het deurtje, veegt het bezempje, jaagt het wagentje, vlamt het keuteltje en gaat het boompje aan het schudden, tot het bronnetje gaat stromen en alles wegspoelt. Bij elk nieuw onderwerp wordt al het vorige herhaald. Nienke van Hichtum maakte op dezelfde manier het sprookje *Van een oud vrouwtje*. Het varken dat de oude boerin heeft gekocht wil niet naar huis. De hond wil hem niet bijten. De stok wil de hond niet slaan, het vuur wil de stok niet branden, het water wil het vuur niet doven, de koe wil het water niet slurpen, het touw wil de koe niet binden, de muis wil het touw niet knagen. De poes wil de muisWEL vangen! En dan willen ze allemaal met terugwerkende kracht wèl en komt het varken uiteindelijk naar huis.

Agenda

&

Berichten

In het Coda van Apeldoorn loopt de *Verhalenreis* nog t/m 7 juli 2012. Maak deze treinreis door de boeken van Astrid Lingren. Informatie: www.coda.nl

Te zien in Hoorn, in het Museum van de Twintigste Eeuw: *Aap-Noot-Mies*. Over het leesplankje, leesplankjes moet ik zeggen, want het katholieke onderwijs had in ieder geval zijn eigen plankje. Het bekendste is dat van Cornelis Jetses. Informatie: www.museumhoorn.nl

Op de website van de SGKJ (via homepage ► Verzamelaarsinfo) is veel te zien en te lezen; onder meer een webexpo van *Bijzondere boekvormen*. Info: www.hetoudekinderboek.nl (Zie ook artikel *Abnormale boeken* in deze nieuwsbrief).

Het jaar 2012 is het jaar waarin de *100e geboortedag van Marten Toonder* wordt herdacht, via diverse manifestaties. Informatie: www.toonderjaar.nl

2012 is ook het *Karl May Jahr*. Het museum over de schrijver laat dat uiteraard niet onopgemerkt voorbijgaan. Het bevindt zich in Radebeul in de deelstaat Sachsen. Info: www.karl-may-museum.de

En dan is er ook nog *2012 Grimm 200*. Diverse steden, Arnhem, Maastricht, Rosendaal en met name Zwolle besteden er de nodige aandacht aan. Informatie: talloze websites!

Heeft u naar aanleiding van de nieuwsbrief vragen of opmerkingen, dan kunt u [ons mailen](mailto:ons@kinderboek.nl).

Bijzondere schenking zondagsschoolboekjes

Na telefonisch contact ontvingen we van mevr. Van Wageningen een schenking van wel meer dan dertig oude uitgaven van de firma G.F. Callenbach te Nijkerk. Zij had de boekjes ooit gekregen van de vrouw van de dominee, Elisabeth van Wijngaarden, die onderwijzeres in Nederhorst ten Berg was en ook op de zondagsschool les gaf. Ze had de boekjes uit 1910 verzameld en toen ze kleiner moest gaan wonen geschonken aan onze schenkster, wetende dat deze belangstelling had voor oude kinderboeken. Nu vond deze het weer tijd om de erfenis door te geven en zo kwamen wij in het bezit van deze keurig bewaard gebleven 'rode ruggetjes'. Bij veel ervan staat een stempel voorin, met de blauwgedrukte tekst: ZONDAGSSCHOOL "laat de kinderkens tot mij komen" en er zit nog een kaft van doorschijnend papier omheen. In een exemplaar lag nog een geknutselde vlechtmatjesboekenlegger. Verder was ook nog de rekening, gedateerd op 3 december 1910, aanwezig met de complete lijst van 305 beschikbare boeken, waarop de bestelling voor de school in Nederhorst ten Berg staat aangegeven. De prijs van de boekjes varieerde van 7½ cent tot Fl. 2,-.

In het geheel werd voor Fl. 45,45 besteld, waarbij 50% korting werd gegeven, zodat slechts Fl.25,82½ hoefde te worden betaald. Er werden ook nog vijf scheurkalenders Jong Nederland aangestreept. De boeken uit de schenking variëren van dunne boekjes met voorin een zwart-wit plaatje, tot stevige exemplaren met een of meer gekleurde prentjes.



Pyari, de circusheldin uit Engelsch-Indië



Het hartverscheurende verhaal begint met de dood van de moeder van zestienjarige Pyari en haar blinde broertje David. De vrouw vraagt op haar sterfbed of het meisje voor haar een lied van de zondagsschool wil zingen en wil beloven dat haar broertje een christelijke opvoeding krijgt. Hun vader, de wrede circusdirecteur, die indirect de oorzaak van hun moeders dood is, wil dit niet toestaan, maar Pyari blijft de zendingspost bezoeken. Ze is beeldschoon en moet elke dag in het circus werken. Ze kan zingen, koorddansen, paardrijden, trapezennummers brengen en bovendien nog optreden met de tijger. Ook moet ze voor de kleine David zorgen. Het is een heel gevoelig ventje en als hij een ziek meisje hoort schreien komt hij naar haar toe en bekeert haar met zijn kinderlijke eenvoud tot het geloof. Ze heeft vliegende tering en is ten dode opgeschreven, maar nog net op tijd bekeerd om in de hemel te komen! Op een dag zegt Pyari tegen haar vader dat ze 's zondags niet meer optreedt: dat is de dag des Heeren! Deze wordt woedend, maar ze houdt voet bij stuk. Toch wil ze nog een laatste keer optreden en dan zingt ze zo prachtig een christelijk lied, dat iedereen geroerd is, behalve haar vader. Hij is kwaad want hij moet nu het nummer met de tijger overnemen. Het woeste dier valt hem aan en hij blijft zwaargewond in de kooi liggen. Het meisje aarzelt een ogenblik: als haar vader sterft, zal zij vrij zijn! Maar dan gaat ze de kooi binnen en brengt haar vader in veiligheid. Zijn ziel moet gered worden! Met veel rust zal hij volgens de dokter misschien weer opknappen. Ondanks de liefdevolle verzorging van Pyari en haar stichtelijke woorden wil de vader nog niets van het geloof weten, al gaat hij wel een keer mee naar de kerk. Pas als het blinde zoontje zegt dat Jezus voor alle zondaars vergeving en rust schenkt gaat papa overstag. Hij verkoopt het circus en met medewerking van christelijke vrienden vindt hij een passende betrekking en mag David naar een zendingschool. Een paar jaar later, na zijn overlijden wordt Pyari opgeleid tot zendingszuster.

Ondanks de loodzware evangelische strekking en de zich opstapelende rampen leest het boekje als een trein en al kan je de afloop al voorspellen, je wordt toch zo in het verhaal getrokken, dat je het helemaal wilt uitlezen.

Lot van den Akker

Abnormale boeken



In de boeiende wereld van het oude kinderboek kennen we behalve normale ook abnormale, d.w.z. bijzondere, merkwaardige en bijzonder merkwaardige boeken. Je vraagt je daarbij onwillekeurig af of die abnormale boeken niet veeleer onder speelgoed te rangschikken zijn dan onder peuter-, kleuter-, of kinderboeken. Hoe het ook zij, stuk voor stuk zijn het boeken om van te watertanden.

Moeilijke namen. Sommige hebben moeilijke namen, andere makkelijk herleidbare zoals uitvouwboeken, trekprenten en ogenboeken. Voorbeelden van boeken met vreemde namen zijn: tribadeboeken, leporello's, decalcomanieboeken en anaglyfenboeken. En heeft u wel eens gehoord van peepshowboeken, duimboeken en aankleedboeken (paper dolls)? Zo bestaat er een paper doll van een bekend lid van het Koninklijk Huis, te zien op de website van de SGJK.



door Godfried Domans en Harry Irenen

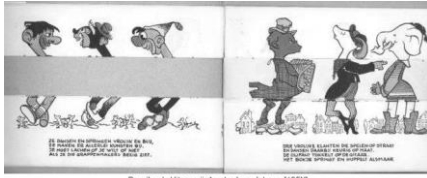
Uitgever: Amsterdam : Elsevier, 1972
Oorspr. uitgave: Breda : Kwatta, 1953

Een leporello – een boek waarvan de bladen uit één lange, zigzag gevouwen strook bestaan – heeft u vast wel in de kamer van uw kleinkind gezien of ergens op zolder klaar liggen voor toekomstige kleinkinderen. Ook een pop-up is geen zeldzaamheid meer, evenmin als het 3D boek. Al wat zeldzamer zijn de voorlopers van het stereokijken, te weten het album met reliëfplaatjes en het met rood-groen 3D brilletje uitgeruste anaglyfenboek.

Er zijn er daarentegen ook die we in huis hebben zonder te weten dat die onder *bijzondere boeken* gerekend worden. Knipselalbums en plaatjesalbums bijvoorbeeld. De laatste kennen we allemaal sinds Hille, Verkade, Rizzla, Douwe Egberts, Hooimeijer en andere firma's. Opvallend hierbij zijn de vele huishoudelijke merken. En welke krantenlezer heeft er nooit het plan opgevat en uitgevoerd het dagelijkse feuilleton uit te knippen en in een cahier te plakken. En zo verging het ook het sigarenbandje: 'Opa, mag ik 't bandje voor mijn schrift?'

SGJK. Een makkelijke manier om een fantastische ontdekkingsreis in het land van het bijzondere oude kinderboek te maken is de website van de *Stichting Geschiedenis Jeugd- en Kinderliteratuur*. Natuurlijk bevindt u zich dan in een virtueel museum, maar er valt desondanks heel veel te genieten en vooral ook te leren. Fysieke exemplaren zult u waarschijnlijk nooit in handen krijgen, tenzij u er een achter het behang vandaan haalt of u bent dienstbode geweest bij een oude freule en u krijgt als dank voor bewezen diensten iets leuks uit de erfenis, een negentiende-eeuws carrousselboek bijvoorbeeld.

Op genoemde website kunt u zgn. slideshows bekijken en afbeeldingen vergroten, zodat u niet alleen een goed zichtbare illustratie te zien krijgt, maar ook de verklarende teksten kunt lezen.



StOK. En dan is er nog een mogelijkheid om de echte, non-virtuele *bijzondere boeken* ter plaatse te bekijken, van buiten en van binnen. Er worden namelijk bij StOK regelmatig vitrines ingericht met thema-boeken. Want hoewel de boeken van onze stichting uitleenbaar zijn, geldt dat niet voor de bijzondere, meestal kwetsbare, exemplaren. (Zie illustraties bij dit artikel)

KB. Op het KB blog *De keuze van Komrij (8)* verzucht de bekende literator bij het aanschouwen van enkele merkwaardige boekvormen: 'Het water loopt je in de mond. Boeken die ik maar één keer in mijn leven zal tegenkomen.' Advies aan Gerrit Komrij: 'Wanneer u weer eens op weg bent naar Winterswijk, reis dan even via Zutphen. Daar zult u niet de schatten van de Koninklijke Bibliotheek aantreffen, maar wel enkele *gewone* bijzondere boeken.' Een ander KB blog, *De Titanic en Pukkie Planta*, informeert ons over een alweer bijna vergeten anaglyfenboek, in 1953 uitgegeven door een bekende boterfabrikant. Ga erheen, kijk en lees.



Tip. O ja, niet vergeten. Wie voor weinig geld zijn collectie *bijzondere boeken* veilig wil stellen voor het nageslacht in pakweg 2162, gaat naar de kringloopwinkel en koopt daar voor nog geen 5 euro tien bijzondere peuter- en kleuterboekjes uit onze eigen tijd. Op die manier doet u aan collectievorming voor uw betachterkleinkinderen. De digi-generatie zal zich verbazen over de papieren boeken uit de 21ste eeuw.

Bram van IJperen

Info: www.hetoudekinderboek.nl (site van SGJK)

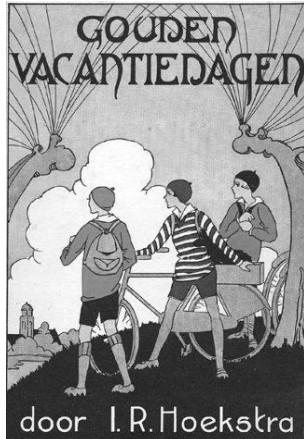
www.kb.nl (naar KB blogs via homepage)

www.stichtingtoudekinderboek.nl (StOK)

Boekbespreking - Gouden Vacantiedagen

Gouden Vacantiedagen, door I.R. Hoekstra, met 24 illustraties en bandteekening van Netty Heyligers (1897-1989), 1930, Nederlandsche Keurboekerij te Amsterdam.

Genre: Vakantie verhalen, Indische verhalen, Raamvertellingen (inf. KB). 'Gelderse verhalen' (inf. StOK) zouden we daar nog aan kunnen toevoegen.



Verhaal: Henk Verbeek woont aan de Regentesselaan in Apeldoorn. Deze straat moet aan beide kanten beplant zijn geweest met eiken, want negen ervan zouden in 2010 het veld ruimen*. Het Apeldoorns Kanaal is nog niet de rimpelloze stilte van nu. In Twello staat een monumentale linde en bij Deventer ligt een schipbrug. Voor het weer worden barometer en tuinman geraadpleegd. De telegraaf werkt nog volop. In 1915 zijn er pas 75.000 telefoon-abonnees, onder wie Gorssels burgemeester. Aardige villa's en een 'merkwaardig bescheiden gemeentehuisje' bepalen het beeld van Eefde. Zutphen had nog 'eigenaardige brokken oude vestingmuur' en sinds kort (1913) een standbeeld van Sir Philip Sidney. De schoorsteen van de Edese zijdefabriek is al van ver te zien, evenals de 200 meter hoge masten van Radio Kootwijk.

En langs de pas geasfalteerde straatweg Ede - Arnhem staan twee rijen machtige prachtbeuken.

Dit is het decor waartegen de drie vrienden hun gouden dagen beleven. Henk en Karel zijn over naar de tweede van de H.B.S. en Pim doet de verlengde Lagere School. Voor dag en dauw gaan ze op weg voor een driedaagse fietstocht langs de IJssel en over de Veluwe. Ze vertrekken uit hun woonplaats Apeldoorn om er via Teuge, Twello, Gorssel, Eefde, Zutphen, Renkum en Deelen weer terug te keren. De hond van Henk is z'n baasje achterna gelopen en belandt in een zeepkist op de bagagedrager. Ze slapen bij een oom en tante aan de Zutphense Rozenhofsingel en onder de blote hemel op de Ginkelse Heide. De drie beleven natuurlijk de nodige avonturen. Zo helpen ze een verongelukte automobilist een dokter en een garage te vinden, en assisteren ze de politie met de ontmaskering van een inbreker. In de tweede nacht maken ze kennis met Oosthout, een Indiëganger die voor z'n gezondheid even terug is in het moederland. Deze zonderling vertelt de jongens twee Indische verhalen. Terug in hun woonplaats worden de drie als helden ontvangen, want de Gorsselse inbraak heeft uitgebreid de pers gehaald.



Uit: Gouden vacantiedagen door I.R. Hoekstra
Illustrator: Netty Heyligers

Illustraties: De laatste bladzijde toont de lezer een stilletjes lachende Karel. Hierop is duidelijk te zien dat de illustrator, mevrouw Antoinette Heyligers, geen jongens van 14 jaar kan tekenen. Want dit is geen uitgeputte slaperige fietstoerist die daar ligt, maar een bevallig art-deco meisje dat ontspannen ligt te poseren. Op de bandtekening en de overige illustraties idem dito. We zien drie slanke dennen met mutsjes in plaats van drie ondeugende jongens. De corpulente Pim is totaal onherkenbaar. Knotwilgen met bladerloze takken lenen zich prima voor de gestyleerde stijl van Heyligers, maar het is wel volop zomer in het boek. Op blz.120 maken de boys zich klaar voor een frisse nacht onder de blote hemel en wikkelen zich in hun regenjassen. Nog steeds volgens de tekst strekken ze zich naast elkaar uit. Op de tekening bevinden ze zich zittend bovenop hun jassen. En dan die illustratie op p.199. Is dat knulletje op blote voeten een volwassen inlander die zijn mes dreigt te trekken tegen een

dief? Het is niet de eerste keer dat een illustrator het verhaal niet goed blijkt te kennen. Overigens staan de artistieke kwaliteiten van Netty Heyligers buiten kijf. De bandtekening met zicht op Deventer is een plaatje. Als er één sierlijk en 'design' illustreert is zij het wel. En natuurlijk kan ze ook jongens tekenen, al begin je eraan te twijfelen als ze in een ander boek twee meisjes in bad stopt i.p.v. twee jongetjes (*Mijn eerste tandje*, C. Asscher-Pinkhof). Of is er iets anders aan de hand? Een gebrekkige samenwerking tussen redacteur en illustratrice?

Taal: Het verhaal moet zich afspelen in het begin van de vorige eeuw. Dus veel dubbele klinkers, sch's en naamvalsvormen. De grammatica schrijft jullie moet en jullie wilt voor. Wat vocabulaire betreft zijn de meeste onbekende woorden goed te raden. Akkermaalshout is eikenhakhout voor heggen, haarlemmerdijkjes maken ruzie zoeken. Vergaffeling is in geen enkel woordenboek te vinden: vertakking bij bomen. In de veiling nemen, dit moet zijn: in de veiling zétten; de vergissing met in de maling nemen ligt voor de hand. Dezelfde beruchte taalfout zien we in aftelegraferen: afzeggen en telegraferen.

Conclusie: goed leesbaar, spannend en humoristisch boek, en nog informatief ook, dankzij de vermelding van de talrijke toeristische bezienswaardigheden op de route. Minpunt is dat de verbale geestigheden zich te zeer richten tegen de goeiige Pim en te vaak aan de grove kant zijn. De beide verhalen ín het verhaal (raamvertelling) zijn toepasselijk en doen niet geforceerd aan. Oosthout, Pim, z'n (overleden) vader, en moeder hebben tenslotte een Indische achtergrond.

Auteur: Over Hoekstra weten we niet meer dan dat hij de auteur/samensteller is van *Gouden Regen*, serie leesboekjes voor de Volksschool. Hij zal wel onderwijzer zijn geweest.

Bram van IJperen

*Zie www.youtube.com→bomenkap.regentesselaan.apeldoorn